

Informace ze zdravotnictví Středočeského kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Praha
27.12.2005

14

Diabetologie - činnost oboru ve Středočeském kraji v roce 2004

Diabetology - Activity in Branch in the Středočeském Region in 2004

Souhrn

Informace ze zdravotnictví kraje o činnosti oboru diabetologie v Středočeském kraji v roce 2004 obsahuje údaje o ambulantní péči v členění podle druhu zdravotnického zařízení a podle území z oblasti personálního zajištění, činnosti a podrobné údaje o léčených diabetících.

Summary

Information on health service activity in the branch of diabetology in the Středočeský region in 2004 contains data about out-patient care by type of establishment and by districts of the region, data about personnel capacity, activity and detailed data about diabetics under treatment.

Podkladem pro zpracování dat o činnosti v oboru diabetologie bylo zjišťování ročním výkazem o činnosti zdravotnických zařízení. Uvedený výkaz vyplňuje každá odborná diabetologická ordinace, včetně ambulantních částí nemocnic a také ordinace praktického lékaře pro dospělé (PL pro dospělé). Praktičtí lékaři vykazují pouze počty diabetiků, které aktivně léčí. Pro výpočet relací na počet obyvatel byly použity demografické údaje ČSÚ. Všechna ambulantní a lůžková zařízení daného oboru, bez ohledu na zřizovatele, mají uzákoněnou povinnost uvedené výkazy předkládat.

Při rozboru dat, zvláště ukazatelů vztažených k počtu obyvatel kraje, je třeba mít na zřeteli, že zjišťování je prováděno v zařízeních na území Středočeského kraje a za pacienty, kteří zde byli ošetřeni (vyšetřeni). Svobodná volba lékaře a dopravní dostupnost hlavního města Prahy může vypovídací schopnost těchto údajů v některých případech výrazně zkreslit. Z těchto důvodů jsou nejvíce zkresleny hodnoty především v okrese Praha - západ.

Statistická zjišťování byla přizpůsobena zákonu č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních, ze kterého vyplývají nové kategorie zdravotnických pracovníků. Proti dříve uváděné kategorii středních zdravotnických pracovníků (SZP) je v této publikaci nyní uváděna kategorie zdravotnických pracovníků způsobilých k výkonu zdravotnického povolání (ZPBD) tak, jak je vymezuje zmiňovaný zákon. Protože vymezení těchto pracovníků se od dřívější kategorie liší, nejsou uváděná data za ně plně srovnatelná s předchozími roky.

K 31.12.2004 bylo ve Středočeském kraji zaregistrováno celkem 47 ambulantních pracovišť poskytujících péči v oboru diabetologie, stejně jako v roce 2003. V mapě poskytovatelů zdravotní péče v oboru diabetologie jsou zobrazena všechna zařízení i s detašovanými pracovišti, na rozdíl od počtu uváděného v tabulkách, které následují. Body

v mapě označují místa, kde se nachází alespoň jedno zdravotnické zařízení poskytující specializovanou diabetologickou péči.

Odbornou ambulantní péči v oboru diabetologie ve Středočeském kraji v roce 2004 zajišťovalo celkem 112 odborných pracovníků v rozsahu 64,39 úvazku (přepočtené počty), a to včetně smluvních pracovníků, tzn. zaměstnaných v zařízeních na základě jiné, než pracovní smlouvy (na dohodu o pracovní činnosti, na smlouvu o dílo, na vlastní IČO apod.). Z celkového počtu odborných pracovníků připadá 28,43 úvazku na lékaře (v roce 2003 to bylo o 1,3 % méně) a 35,96 úvazku na zdravotnické pracovníky nelékaře. Kromě specializovaných pracovišť zajišťovalo péči o diabetiky také 228 ordinací praktických lékařů pro dospělé.

Vybavenost kraje lékaři na odborných diabetologických pracovištích, je výrazně nižší než v celé ČR. Zatímco v České republice připadlo v roce 2004 na jednoho lékaře v průměru 33 034 obyvatel, ve Středočeském to bylo o 7 208 obyvatel více, tj. o 21,8 %. V jednotlivých okresech vykazuje tento ukazatel velký rozptyl. Nejlepší vybavenost lékaři je v okresech Kolín a Příbram, kde je tento ukazatel o více než 30 % příznivější než v kraji.

V roce 2004 bylo provedeno celkem 203 tisíc ošetření-vyšetření (dále jen ošetření) tj. o 6,6 % více než v roce 2003. Ve Středočeském kraji připadá na jednoho lékaře 7 136 ošetření, což je o téměř 5,5 % více než v průměru v ČR. Nejvyšší byl tento ukazatel v okrese Kutná Hora a Rakovník. Naopak v okrese Praha - západ i přes výrazně nižší vybavenost lékaři ve srovnání s krajem je zatíženost lékařů v diabetologických ordinacích velice nízká.

Diabetes mellitus (úplavice cukrová) - lidově cukrovka, představuje skupinu chronických onemocnění s různým mechanismem vzniku, který se projevuje poruchou metabolismu cukrů, tuků a bílkovin. Diabetologická onemocnění vznikají v důsledku nedostatečného účinku inzulínu - příčinou je buď jeho chybění (tzv. diabetes mellitus I. typu) nebo jeho zhoršené působení (diabetes mellitus II. typu). V důsledku výše uvedených poruch metabolismu dochází k rozvinutí postižení cév, očí, nervového systému, ledvin a dolních končetin.

Ke konci sledovaného roku se na diabetes mellitus léčilo téměř 75 tisíc osob (o 136 osob méně než v roce 2003), z toho 79 % pacientů bylo léčeno v diabetologických ordinacích a 21 % u praktických lékařů pro dospělé. Počet léčených osob na 10 000 obyvatel byl v roce 2004 ve srovnání s ČR v kraji o více než 5 % nižší. Větší výskyt cukrovky byl u žen, ty tvořily 53,2 % z celkového počtu léčených diabetiků. Z hlediska typu diabetu nejčastěji pacienti trpí diabetem II. typu (93 % všech léčených osob), nejméně sekundárním diabetem, a to 1,6 %.

Ordinace lékařů – diabetologů také vykazují počty léčených osob s komplikací diabetu. Diabetickou nefropatií trpělo 10,42 % z celkového počtu pacientů, o necelé 4 % více než v roce 2003. Diabetickou retinopatií bylo postiženo 10,73 % z celkového počtu pacientů, proti roku 2003 to bylo o 4 % více, z toho bylo slepotou postiženo 237 pacientů (v roce 2003 to bylo o necelých 10 % méně). Další diabetickou komplikací je diabetická noha, která se vyskytla u 4,65 % pacientů, proti roku 2003 o 4 % méně. Závažným následkem této komplikace je amputace, která postihla 744 léčených osob, tj. o 3,5 % více než v roce 2003.

Diabetes se vyskytuje v každém věku, ale u dětí a dorostu byl méně častější než u dospělých. Z celkového počtu pacientů bylo pouze 26 léčených pacientů ve věku 0 - 19 let léčených v ordinacích specialistů. Ve skutečnosti však diabetem trpí v kraji více dětí v této věkové kategorii. U praktických lékařů pro děti a dorost bylo k 31.12.2004 dispenzováno pro diabetes mellitus 202 dětí ve věku 0 - 14 let a 99 pacientů ve věku 15 - 19 let.

Nejčtenější způsob léčby diabetiků bylo podávání perorálních antidiabetik (PAD), která užívalo 43,61 % pacientů (v roce 2003 to bylo 42,94 %), pouze dietou bylo léčeno 36,70 % diabetiků (38,37 % v roce 2003), léčba inzulinem byla aplikována u 15,04 % pacientů (14,3 % v roce 2003) a kombinací inzulinu a PAD bylo léčeno 4,65 % diabetiků (4,39 % v roce 2003).

Vývoj celkového počtu léčených diabetiků v letech 1980 - 2004 měl rostoucí trend. Vývoj počtu léčených diabetiků přepočtený na 100 000 obyvatel v letech 1996 - 2004 ukazuje, že v posledních 10ti letech měl přepočtený počet léčených mužů rostoucí trend, zatímco přepočtený počet léčených žen byl, s mírnými výkyvy, konstantní.

Zpracovala: Božena Kubíková, Ing. Blanka Nechanská

ÚZIS ČR, Středočeský krajský odbor

Centrum Lípa, Seydlerova 2451, 158 00 Praha 5

tel.: 251 627 241

e-mail: kubikova@uzis.cz

<http://www.uzis.cz>

Poskytovatelé specializované diabetologické péče

Beroun - název obce s rozšířenou působností

Personální zajištění a počty ošetření dle druhu zdravotnických zařízení

Ukazatel	Počet ZZ a pracovišť	Počet pracovníků ¹⁾		Počet ošetření - vyšetření	
		lékaři	ZPBD ²⁾	celkem	na 1 lékaře
dle druhu zařízení					
Ambulantní část lůžkových ZZ	18	11,04	15,15	67 084	6 076,4
Samostatná ordinace lékaře specialisty	24	13,69	16,36	109 233	7 979,0
Ostatní ambulantní zdravotnická zařízení	5	3,70	4,45	26 550	7 175,7
Celkem	47	28,43	35,96	202 867	7 135,7
dle území					
Benešov	3	2,10	1,90	14 272	6 796,2
Beroun	3	2,05	3,05	18 574	9 060,5
Kladno	5	3,70	4,10	26 088	7 050,8
Kolín	5	3,50	4,10	23 327	6 664,9
Kutná Hora	4	1,85	2,85	23 357	12 625,4
Mělník	4	3,15	5,65	19 805	6 287,3
Mladá boleslav	3	1,70	1,80	9 394	5 525,9
Nymburk	3	2,00	3,00	15 014	7 507,0
Praha - východ	5	2,55	2,17	12 980	5 090,2
Praha - západ	2	0,70	0,60	1 610	2 300,0
Příbram	7	3,90	4,00	25 777	6 609,5
Rakovník	3	1,23	2,74	12 669	10 300,0
Středočeský kraj	47	28,43	35,96	202 867	7 135,7

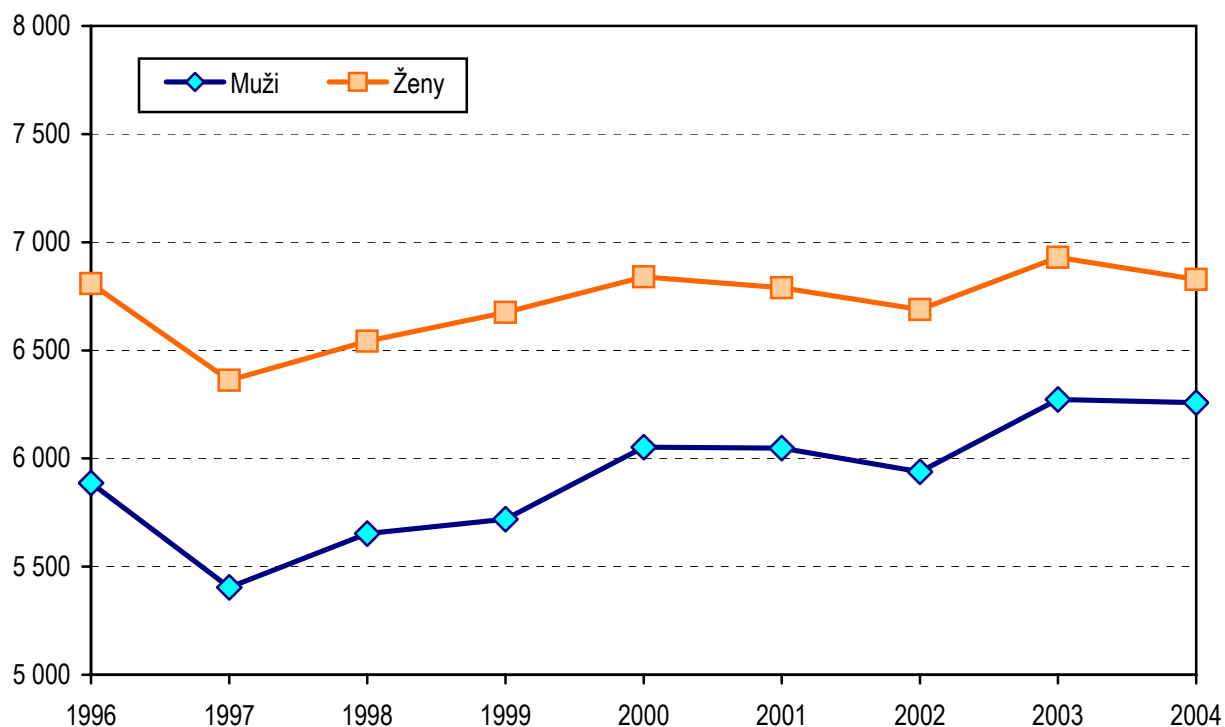
¹⁾ Součet úvazků, vč. smluvních

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu

Kromě diabetologických pracovišť, uvedených v tabulce, byli diabetici léčeni ještě u 228 praktických lékařů

Počet léčených diabetiků k 31.12.2004

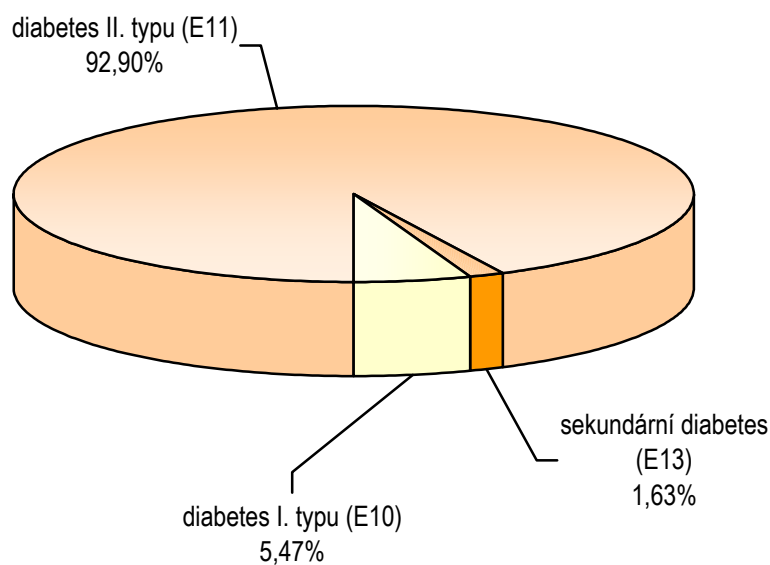
Území, okres	Počet léčených pacientů				Počet nově zjištěných onemocnění		
	celkem	z toho (v %):		u PL pro dospělé (v %)	celkem	z toho (v %):	
		muži	ženy			muži	ženy
Benešov	5 244	47,65	52,35	21,72	454	46,26	53,74
Beroun	5 950	44,50	55,50	35,39	482	40,87	59,13
Kladno	10 508	46,06	53,94	29,04	655	43,21	56,79
Kolín	6 688	49,69	50,31	7,49	546	51,83	48,17
Kutná Hora	5 891	47,67	52,33	15,70	270	48,52	51,48
Mělník	8 237	47,58	52,42	13,83	587	47,36	52,64
Mladá Boleslav	6 736	49,36	50,64	39,10	342	52,63	47,37
Nymburk	5 823	48,10	51,90	36,22	417	48,20	51,80
Praha - východ	5 412	45,31	54,69	10,96	393	50,38	49,62
Praha - západ	1 084	46,40	53,60	39,85	106	50,00	50,00
Příbram	9 654	43,74	56,26	1,81	532	44,17	55,83
Rakovník	3 699	46,04	53,96	19,41	240	43,33	56,67
Středočeský kraj	74 926	46,77	53,23	20,72	5 024	46,84	53,16
Česká republika	712 079	46,17	53,83	15,95	54 303	48,15	51,85

Vývoj počtu léčených diabetiků na 100 000 obyvatel
v letech 1996 - 2004

Léčené osoby podle jednotlivých typů diabetu

Území, okres	Počet léčených osob podle jednotlivých typů diabetu				
	absolutně	na 10 000 obyvatel	v %		
			I. typ DM (E10)	II. typ DM (E11)	sekundární diabetes (E13)
Benešov	5 244	562,05	2,8	96,7	0,5
Beroun	5 950	767,41	4,1	94,3	1,6
Kladno	10 508	699,56	4,5	94,4	1,1
Kolín	6 688	696,67	9,6	89,7	0,7
Kutná Hora	5 891	803,74	9,3	90,3	0,4
Mělník	8 237	862,78	6,5	91,7	1,8
Mladá Boleslav	6 736	584,73	2,9	93,4	3,7
Nymburk	5 823	675,37	4,6	95,1	0,3
Praha - východ	5 412	523,42	7,3	91,7	1,0
Praha - západ	1 084	117,76	2,8	80,3	17,0
Příbram	9 654	901,84	4,4	93,4	2,2
Rakovník	3 699	680,58	5,6	93,2	1,2
Středočeský kraj	74 926	654,91	5,5	92,9	1,6
Česká republika	712 079	696,71	6,8	91,9	1,4

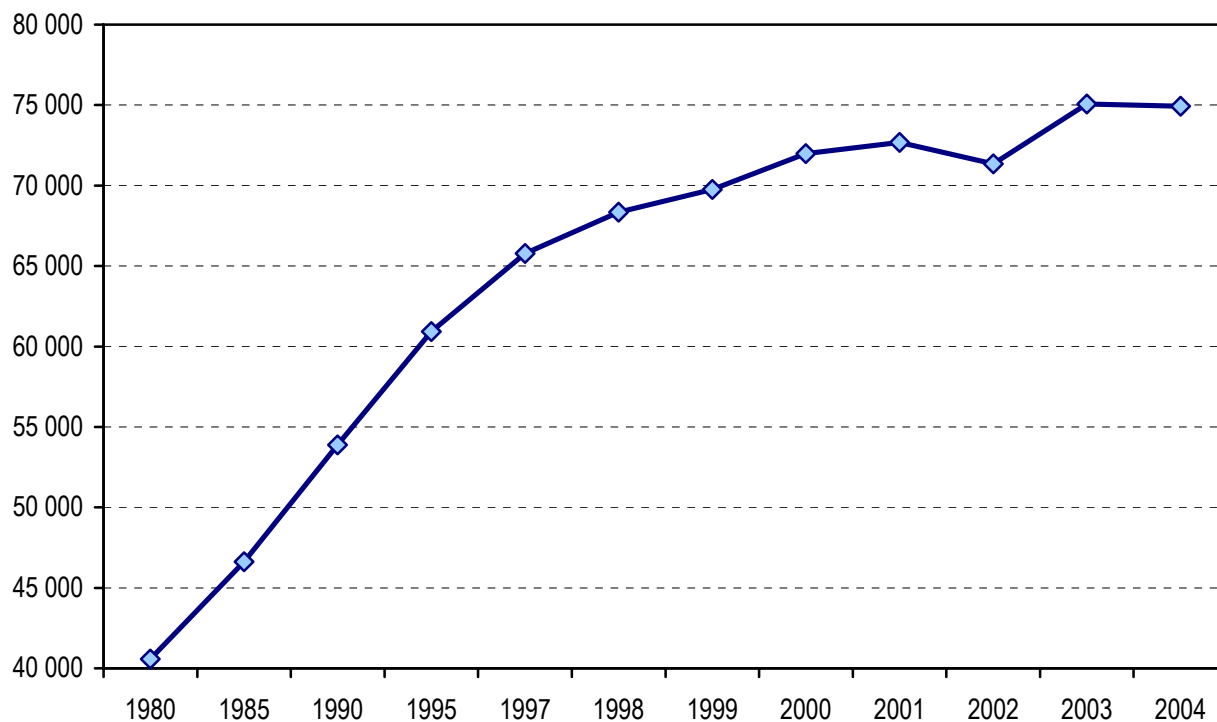
Struktura léčených diabetiků podle typu diabetu

Počet léčených osob s chronickou diabetickou komplikací

Území, okres	Diabetická							% pacientů s diabetickou komplikací ze všech pacientů		
	nefropatie		retinopatie			noha		diabetická nefropatie	diabetická retinopatie	diabetická noha
	celkem	z celku s renální insuficiencí	celkem	z celku		celkem	z celku s amputací			
				proliferativní	slepota					
Benešov	447	143	508	98	17	167	63	8,52	9,69	3,18
Beroun	417	157	602	150	23	223	46	7,01	10,12	3,75
Kladno	727	253	1 178	248	28	405	123	6,92	11,21	3,85
Kolín	552	139	997	328	23	330	106	8,25	14,91	4,93
Kutná Hora	1 305	472	1 095	319	16	199	37	22,15	18,59	3,38
Mělník	418	127	501	95	18	304	68	5,07	6,08	3,69
Mladá Boleslav	715	403	1 089	647	35	1 007	67	10,61	16,17	14,95
Nymburk	256	76	285	33	16	77	30	4,40	4,89	1,32
Praha - východ	694	179	281	91	15	163	79	12,82	5,19	3,01
Praha - západ	73	12	28	4	2	9	4	6,73	2,58	0,83
Příbram	1 936	443	1 157	420	40	431	99	20,05	11,98	4,46
Rakovník	264	59	322	116	4	168	22	7,14	8,71	4,54
Středočeský kraj	7 804	2 463	8 043	2 549	237	3 483	744	10,42	10,73	4,65

Vývoj počtu léčených diabetiků v letech 1980 - 2004

Léčení diabetici podle druhu léčby

Území, okres	Jen dietou		PAD		Jen inzulinem		Kombinací inzulinu a PAD	
	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel
Benešov	1 504	161,20	2 966	317,90	489	52,41	285	30,55
Beroun	1 974	254,60	3 131	403,82	432	55,72	413	53,27
Kladno	3 469	230,94	5 028	334,73	1 540	102,52	471	31,36
Kolín	2 451	255,31	2 645	275,52	1 447	150,73	145	15,10
Kutná Hora	1 963	267,82	2 074	282,97	1 717	234,26	137	18,69
Mělník	2 955	309,52	2 930	306,90	1 542	161,52	810	84,84
Mladá Boleslav	2 506	217,54	3 350	290,80	784	68,06	96	8,33
Nymburk	1 518	176,06	2 875	333,45	916	106,24	514	59,62
Praha - východ	2 360	228,25	2 108	203,87	733	70,89	211	20,41
Praha - západ	403	43,78	435	47,26	124	13,47	122	13,25
Příbram	5 100	476,42	3 357	313,60	941	87,90	256	23,91
Rakovník	1 296	238,45	1 774	326,40	604	111,13	25	4,60
Středočeský kraj	27 499	240,36	32 673	285,59	11 269	98,50	3 485	30,46
Česká republika	242 668	237,43	310 659	303,95	111 937	109,52	46 815	45,80

Struktura léčených diabetiků podle druhu léčby

